

NOTAT: Høring tilbudsstruktur i videregående opplæring i Trøndelag fram mot 2040. Frist 16. september 2026

Til: Medlemsbedrifter i OKS Trøndelag SA

Fra: Styret og administrasjonen i OKS Trøndelag SA

Dato: 17. august 2026

Sak: Høring av tilbudsstruktur i videregående opplæring i Trøndelag fram mot 2040

To perspektiver:

- Tilpasning av opplæringstilbudet fram mot 2029
- Skole og tilbudsstruktur fram mot 2040

Trøndelag står overfor betydelige endringer. Elevtallet forventes å gå ned fram mot 2040, og Trøndelag fylkeskommune har vedtatt budsjettreduksjoner på om lag 118 millioner kroner i perioden 2026–2029. En stor del av innsparingene er knyttet til skoletilbud og redusert elevgrunnlag. Med anslagsvis 2 000 færre ungdommer i alderen 16–18 år kan dette gi en inntektsreduksjon på rundt en halv milliard kroner fram mot 2040.

Med dette notatet ønsker OKS Trøndelag SA å informere medlemsbedriftene om våre vurderinger knyttet til høringen. Vi oppfordrer samtidig medlemsbedriftene til å sende egne høringsinnspill, og vi inviterer gjerne til dialog om høringen og de foreslåtte endringene.

Lenke til høringen finner dere her: [Tilbudsstruktur fram mot 2040 - Trøndelag fylkeskommune](#). Her finnes også flere vedlegg med bakgrunnsinformasjon og forslag til tiltak.

Trøndelag fylkeskommune utreder utdanningstilbudet i to perspektiver:

- 1) Høring som gjelder Tilpasning av opplæringstilbudet fram mot 2029.
- 2) Høring som gjelder Skole og tilbudsstruktur fram mot 2040

Oppsummering

Framtidige strukturendringer må:

- Sikre god tilgang til yrkesfag i hele fylket, slik at ungdom fortsatt kan velge yrkesfag uavhengig av bosted.
- Bygge på arbeidslivets kompetansebehov, og dimensjonere tilbudene i tett samspill med lærebedrifter og opplæringskontor.
- Styrke Lærlingordningen som hovedvei til yrkeskompetanse, og sikre god overgang fra skole til læreplass.

- Vurderes ut fra langsiktige samfunnskonsekvenser, slik at kortsiktige innsparinger ikke svekker rekrutteringen av fagarbeidere til næringsliv og offentlig sektor.

For OKS Trøndelag SA sine medlemsbedrifter er det avgjørende at nødvendige tilpasninger gjennomføres på en måte som både gir en bærekraftig tilbudsstruktur og sikrer Trøndelag den fagkompetansen regionen vil være avhengig av i framtiden.

OKS Trøndelag SA vil levere et eget høringssvar på vegne av opplæringskontoret. Dette vil være høringssvar på områder og de spørsmålene som berører utdanningstilbud på yrkesfag som er av interesse for våre medlemsbedrifter. Opplæringskontoret vil forholde seg til å gi svar på opplæringstilbud knyttet til våre fag på de videregående skolene (i de regionene) vi i dag samarbeider med.

Vedlagt ligger foreløpig svar fra OKS Trøndelag SA på spørsmål som gjelder tilpasning av opplæringstilbudet fram mot 2029.

Med vennlig hilsen

Styret og administrasjonen i OKS Trøndelag SA

Kontaktpersoner OKS Trøndelag SA

Hilde Kriens, styreleder (tlf.: 975 78 543)

Mona Katrine Syrstad, daglig leder (tlf.: 908 45 228)

OKS Trøndelag SA er et opplæringskontor eid av medlemsbedriftene – sammen utdanner vi framtidens fagarbeidere.

Vedlegg – Høringssvar fra OKS Trøndelag SA, fram mot 2029

OKS Trøndelag SA har forståelse for at Trøndelag fylkeskommune må tilpasse tilbudsstrukturen til strammere økonomiske rammer og en forventet nedgang i elevtallet. Samtidig må de valgene som tas bidra til å sikre framtidig tilgang på fagarbeidere, verdiskaping og bosetting i hele Trøndelag.

[Spørsmål fra fylkeskommunen: Hva mener du om forslag til alternative endringer i tilbudsstrukturen på yrkesfag og studieforberedende for skoleåret 2027-2028? Se fylkeskommunens vedlegg 1, kap. 3.2 Tilpasning av tilbudsstruktur fram mot 2029](#)

Fram mot 2029 (kortsiktige tiltak)

Særlig for yrkesfag fremhever fylkeskommunen følgende punkt:

- Større og fullere klasser for å redusere kostnader per elev.
- Høyere krav til elevtall før en klasse opprettes
- Samling av kostbare utdanningsprogram
- Reduksjon i antall yrkesfagklasser dersom innsparingene tas direkte i tilbudsstrukturen.
- Administrative sammenslåinger mellom skoler

OKS Trøndelag SA svar (pr. aug. 2026):

OKS Trøndelag SA mener at tiltak som styrker rekrutteringen til læreplass og gjennomføring fram til fagbrev bør prioriteres framfor løsninger som reduserer reell tilgang på fagarbeidere.

Arbeidslivet har allerede et stort behov for fagarbeidere, og høringen peker selv på at tilgangen på kvalifisert arbeidskraft vil bli en stadig større utfordring fram mot 2040. Det er derfor særlig viktig å legge til rette for at flere ungdommer fullfører med fag- eller svennebrev.

Oppfylgning av skoleklasser og samling av kostbare utdanningsprogram

OKS Trøndelag SA støtter opp under at Vg1-tilbud i størst mulig grad bør tilbys lokalt. Samtidig bør det vurderes bredere og mer fleksible Vg2-løp, med større mulighet for spesialisering gjennom YFF og programfag. Skolens oppgave bør være å gi elevene det grunnleggende faglige fundamentet som kreves for å gå ut i lære, mens den yrkesfaglige spesialiseringen og utviklingen til fagarbeider i stor grad skjer gjennom læretiden i bedrift.

Det er av betydning å opprettholde utdanningstilbudene slik at de framstår som stabile for regionene og ivaretar kompetanse, fagmiljø og nettverk som er bygget opp ved den enkelte videregående skole over tid. En gradvis nedskalering av yrkesfagtilbud ved distrikts skolene vil svekke både skolene og rekrutteringen til yrkesfag. Dette vil igjen kunne føre til mangel på kvalifisert arbeidskraft, både i distriktene og i Trøndelag som helhet.

Reduksjon i antall yrkesfagklasser

Trøndelag fylkeskommune foreslår blant annet i høringen, en forskyvning av elevplasser fra yrkesfaglige til studieforberedende utdanningsprogram. Dette begrunnes blant annet med store forskjeller i søkertall mellom regionene, behovet for rekruttering til yrker som lærere, sykepleiere og sivilingeniører, samt at yrkesfaglige utdanningsprogram og opplæring i bedrift har høyere kostnader enn studiespesialisering.

Selv om yrkesfaglige utdanningsprogram har høyere kostnader i skoledelen enn studiespesialisering, må dette vurderes opp mot at en betydelig del av opplæringen gjennomføres i lærebedriftene. Lærebedriftene tar et stort opplæringsansvar og bidrar med betydelige ressurser utover lærlingtilskuddet gjennom veiledning, oppfølging, utstyr, administrasjon og tapt produksjonstid. Samtidig har utviklingen i lærlingtilskuddet over flere år i liten grad kompensert for den generelle kostnadsveksten i samfunnet. Dette innebærer at en stadig større del av den reelle opplæringskostnaden bæres av lærebedriftene selv. Kostnadsdiskusjonen bør derfor sees i sammenheng med den verdien fagopplæringen skaper for arbeidslivet og samfunnets behov for kvalifiserte fagarbeidere.

1+3-løpet kan også benyttes der dette er hensiktsmessig, forutsatt at det legges til rette for gode løsninger for manglende fellesfag og at lærlingene unngår unødvendig veksling mellom skole og bedrift over store geografiske avstander.

Når det gjelder økonomi, er det viktig å se kostnadene i et helhetlig perspektiv. Til tross for at Trøndelag pr. i dag har en desentralisert skolestruktur og et bredt tilbud over hele fylket, ligger netto driftsutgifter per elev noe under landsgjennomsnittet.

I 2024 var netto driftsutgifter per elev i Trøndelag 101 315 kroner, sammenlignet med 103 988 kroner som var snittet for landet, uten Oslo. Dette kan tyde på at dagens struktur allerede drives relativt kostnadseffektivt. Tallene reiser spørsmål om hvor store økonomiske gevinster som kan oppnås gjennom de foreslåtte endringene knyttet til yrkesfag i skoletilbudet, sett opp mot konsekvensene for rekruttering av lærlinger og framtidig kompetanse i distriktene [Nøkkeltall vgs | Trøndelag i tall](#).

OKS Trøndelag SA mener at en forskyvning fra yrkesfag mot studiespesialisering må vurderes opp mot de langsiktige konsekvensene for næringsliv, offentlig sektor og lokalsamfunn i hele Trøndelag. Erfaring og OKS Trøndelag SA sine egne tall på formidling til lære plass de senere årene, viser at nedleggelse eller flytting av yrkesfaglige tilbud fører til færre lærlinger lokalt. Dette får direkte konsekvenser for både næringsliv og kommunale tjenester.

De fleste elever ønsker å gå på nærskolen og tar utdanningsvalg ut fra tilbudene som finnes der. Når yrkesfagtilbud reduseres lokalt, risikerer man at flere elever velger utdanningsløp som ikke er i tråd med egne interesser og forutsetninger. Dette kan føre til flere omvalg, økt frafall og svakere gjennomføring i videregående opplæring.

[Spørsmål fra fylkeskommunen: Hvordan skal vi dimensjonere tilbudet om påbygging til generell studiekompetanse i framtiden? Se fylkeskommunens vedlegg 1. kap. 4 Tilpasning av tilbudsstruktur fram mot 2029](#)

OKS Trøndelag svar (pr. aug. 2026):

For ungdom som starter på et yrkesfaglig utdanningsløp, bør hovedmålet være å fullføre opplæringen fram til fag- eller svennebrev. Yrkesopplæring er avgjørende for å dekke arbeidslivets behov for

kvalifisert arbeidskraft. Lærebedriftene er avhengige av en stabil tilgang på lærlinger for å sikre framtidig rekruttering.

OKS Trøndelag SA mener at fylkeskommunen bør prioritere tiltak som bidrar til at flere ungdommer fullfører med fagbrev. Samtidig er det viktig å ivareta muligheten til å oppnå generell studiekompetanse for de som ønsker å studere videre. Denne muligheten bør i større grad knyttes til de som allerede har fullført fag- eller svennebrev, da gjennom påbygg etter yrkeskompetanse.

Halvor Spetalen, dosent ved institutt for yrkesfaglærerutdanning, skriver på debattsiden Utdanningsnytt 24. april-26:

«Dersom elever allerede fra starten planlegger å bruke yrkesfag som vei til påbygg etter vg2, er det rimelig å spørre om systemet bruker ressursene godt. Yrkesfaglige utdanningsprogram er kostbare og komplekse. De krever verksteder, utstyr, spesialisert kompetanse og praksisnære læringsarenaer. Når en del elever går inn i dette løpet uten intensjon om å fullføre som fagarbeidere, er det vanskelig å komme utenom spørsmålet om dette er en klok innretning av tilbudsstrukturen.»

I dag finnes det allerede fleksible løsninger, blant annet gjennom nettbasert påbygg parallelt med fagopplæringen. Dette framstår som en kostnadseffektiv ordning samtidig som den gir elevene flere valgmuligheter. OKS Trøndelag SA mener at påbygg i større grad bør være et tilbud etter fullført fagbrev. Da har ungdommene gjennomført et yrkesfaglig løp, oppnådd en etterspurt kompetanse og skaffet seg verdifull erfaring fra arbeidslivet. Erfaring tilsier også at mange på dette tidspunktet er mer modne og bedre forberedt på videre studier.

Fylkeskommunen bør vurdere fleksible løsninger for påbygg etter fagbrev. Da for eksempel gjennom nettbaserte tilbud eller ved å fylle opp eksisterende klasser, fremfor å dimensjonere tilbudet på en måte som reduserer rekrutteringen til læreplass og fagopplæring. Dette vil bidra til å sikre både den enkeltes utdanningsmuligheter og Trøndelags framtidige behov for fagarbeidere.

[Spørsmål fra fylkeskommunen: Er utdanningstilbudene innen videregående opplæring for voksne i overensstemmelse med arbeidslivets behov, skolens opplæringskapasitet og arbeidslivets opplæringskapasitet i Trøndelag? Se fylkeskommunens vedlegg 1, kap. 4 Tilpasning av tilbudsstruktur fram mot 2029](#)

- Er det behov for fellesfag yrkesfag ved nettskolen skoleåret 2027-2028?
- Er det behov for modul for norsk og samfunnskunnskap ved nettskolen skoleåret 2027-2028?
- Er det flere lærefag med modulstrukturerte læreplaner som burde tilbys i Trøndelag?

OKS Trøndelag svar (pr. aug. 2026):

OKS Trøndelag SA mener at tilbudene innen videregående opplæring for voksne må sees i tett sammenheng med arbeidslivets opplæringskapasitet og de etablerte ordningene for yrkesopplæring i bedrift.

[Behov for nettbasert opplæringsmodul i norsk og samfunnsfag](#)

Når det gjelder forslaget om nettbasert opplæring i modulen norsk og samfunnskunnskap, vil dette kunne fungere godt for deltakere som behersker norsk og har høy grad av selvstendighet. Erfaringen til OKS Trøndelag SA er imidlertid at mange av de voksne søkerne til helsearbeiderfaget har minoritetsspråklig bakgrunn. For denne gruppen vil ikke nødvendigvis en nettbasert løsning være det beste alternativet. For deltakere som mestrer det, kan det derimot være hensiktsmessig å kombinere norsk og samfunnskunnskap med opplæring i bedrift gjennom lærekontrakt i MFY.

Bør flere lærefag med modulstrukturerte læreplaner tilbys i Trøndelag?

Mange av OKS Trøndelag SA sine medlemsbedrifter er berørt av ordningen med modulstrukturert fag- og yrkesopplæring (MFY). Fra høsten 2024 ble MFY innført som hovedmodell for voksenopplæring i yrkesfag, i første rekke innen helsearbeiderfaget, og flere fag vil etter hvert omfattes av ordningen.

OKS Trøndelag SA registrerer at det per i dag er relativt få deltakere i MFY som har lærekontrakt og at det etter innføringen, har ført til en vesentlig andel færre lærlinger ute i våre medlemsbedrifter. August 2026 er det fortsatt i overkant av 20 læreplasser i helsearbeiderfaget ledig da særlig i Namdalen og på Fosen. Utdanningsdirektoratet har vært tydelig på at en målsetting med ordningen er at deltakerne skal gå ut i lære. Det bør derfor arbeides mer systematisk med å etablere gode strukturer og rutiner mellom fylkeskommunen, skolene, opplæringskontorene og bedriftene for å sikre overgangen fra skole til læreplass. Dette for å dekke arbeidslivets behov. Hos våre medlemsbedrifter som tilbyr læreplasser i Helsearbeiderfaget, er ikke opplæringskapasiteten en utfordring.

Når fylkeskommunen samtidig står overfor økonomiske utfordringer, er det viktig å evaluere om MFY gir den ønskede effekten. Dersom deltakere i stor grad blir værende i skolebaserte løp framfor å gå over i lærebedrift, kan dette redusere gevinsten ved en modell som nettopp skulle bidra til raskere og mer fleksible veier fram til fagbrev.

OKS Trøndelag SA ser at det fortsatt tar tid å utvikle gode rutiner, informasjonssystemer og samhandlingsstrukturer for MFY. Ordningen er fortsatt relativt ny, og det er behov for mer erfaring og kunnskap om hvordan den fungerer i praksis for både deltakere, skoler og bedrifter. På bakgrunn av dette anbefaler ikke OKS Trøndelag SA at flere fag omfattes av MFY på nåværende tidspunkt. Før ordningen utvides ytterligere, bør erfaringene fra dagens fag evalueres.

OKS Trøndelag SA mener derfor at videregående opplæring for voksne i størst mulig grad bør bygge på etablerte ordninger for fagopplæring i bedrift og ha som mål å føre flere voksne fram til fagbrev gjennom lærebedrifter og fagbrev på jobb.